

הערכת התרומה והאפקטיביות של המחקר בתמיכת קרן שלם

אלול תשע"ז, פברואר 2018

صندوق شاليم، لتطوير الخدمات
للأفراد ذوي الإعاقة العقلية
التطويرية في السلطات المحلية
The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils
פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

מטרת מחקר ההערכה:

קרון שלם ביקשה ללמוד

על מידת התרומה, האימפקט ו/או האפקטיביות של:

השקעתה של הקרון במחקר לאורך שנים

ושל המחקרים בהם היא תמכה.

שלבי מחקר ההערכה:

- שלב א': מיפוי מחקרים שהובאו לדיון בפני וועדת המחקר של קרן שלם במהלך כל שנות תמיכתה במחקר (הושלם ב-09/2014)
- שלב ב': בירור תפיסות ועמדות - של מומחים ובעלי עניין - לגבי תרומת המחקרים בתמיכתה ועצם התמיכה במחקר כתפקידה (הושלם ב-01/2017).
- בעקבות השלמת המחקר: מפגש חשיבה מקצועי ואיסוף המלצות השותפים לדרך (02/2018).

שלב א: מיפוי מחקרים

10 עובדות מרכזיות על המחקרים

בהם תמכה קרן שלם בין השנים 1997-2014

1. כמה בקשות למענקי תמיכה במחקר הוגשו לקרן שלם בין השנים 1997-2014 ?

253 בקשות

2. איזה חלק מהבקשות אושר לתמיכה ע"י הקרן, באחוזים?

65%

3. מבין הבקשות שאושרו, מה היחס בין מענקים למחקרים, לבין מענקים לעבודות אקדמיות - תיזה ודוקטורט?

40%-60% לטובת עבודות אקדמיות

4. מה הסיבה העיקרית לדחיית בקשות לתמיכה?

איכות ההצעה

5. מה הנושא הפופולרי ביותר במחקרים שזכו לתמיכת הקרן?

שילוב בקהילה

וגם – מטפלים וצוות, ילדים, מתבגרים ועמדות
ותפיסות חברתיות

6. מי מבין האוניברסיטאות יזמה הכי הרבה פניות לבקשת מענק?

חיפה

7. כמה כסף בערך השקיעה קרן שלם במענקי תמיכה למחקר בין השנים 1997- 2014?

5.5 מיליון

8. מהם תחומי ההתמחות הבולטים ביותר

בקרב החוקרים הפונים לבקש תמיכה

מהקרן?

חינוך ועו"ס

صندوق شاليم، لتطوير الخدمات
للأفراد ذوي الإعاقة العقلية
التطويرية في السلطات المحلية
The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils
פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

9. איזו מגמה מאפיינת את השקעת הקרן במחקר לאורך שנים?

עליה

10. מתוך 64 מחקרים שזכו לתמיכת הקרן, כמה זכו להד (ציטוט) אקדמי?

23 אקדמים (וגם 46 לא אקדמים)

שלב ב: עמדות מומחים ובעלי עניין

صندوق شاليم، لتطوير الخدمات
للأفراد ذوي الإعاقة العقلية
التطويرية في السلطات المحلية
The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils
פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

מי המרואיינים?

23 ראיונות עומק עם גורמים המייצגים את הקבוצות הבאות:

1. חברי הנהלה ויושבי ראש ועדות המחקר;
2. "שטח": מסגרות / "שטח" כולל מנהלים, מטפלים פרא-רפואיים;
3. אקדמיה ומוסדות מכשירים: חוקרים שזכו למענקים וחוקרים אחרים;
4. רשויות: מנהלי אגפי רווחה, רכזי תחום מוגבלות שכלית;
5. פיקוח: ארצי ומחוזי בתחום המש"ה ובתחומים נוספים

וגם

עובדי מקצועות הבריאות (קבוצת מיקוד, 8 איש)
והורים לילדים בעלי מש"ה (ראיונות טלפוניים, 10)

שאלות המחקר – שלב ב'

- 1. האם קיימת חשיבות עקרונית לקדם מחקר בתחום מש"ה?
- 2. מה תפקידה של קרן שלם בקידום מחקר בתחום מש"ה?
- 3. מה צריכים להיות השיקולים בהחלטה על הענקת מענק?
 - א. מהם מדדי ההצלחה הרלוונטיים למחקרים שנתמכו?
 - ב. מה צריכים להיות הקריטריונים / סדרי עדיפויות לתמיכה בבקשות למענקים?
- 4. האם המחקרים בתמיכת הקרן מוכרים ומה תרומתם?

חשיבות המחקר בתחום מש"ה

קיים קונצנזוס שחשוב לקדם מחקר בתחום מש"ה!

- הנהלה ו-ועדות מחקר
- שטח
- אקדמיה
- רשויות
- פיקוח

תפקידה של קרן שלם

✓ קרן שלם מזוהה במיוחד עם פיתוח תשתיות פיזיות, פיתוח כ"א.

✓ רוב "מרואייני העומק" – הכירו את העיסוק במחקר; הורים, רשויות, מקצועות הבריאות – פחות.

✓ הקרן אינה הגורם הבלעדי העוסק במחקר בתחום.

✓ יתרונותיה: ייחודיותה לתחום המש"ה, תקציביה.

✓ הרושם הכללי הוא שהעיסוק במחקר חשוב, הקרן צריכה להמשיך ולתמוך במחקר - בהיקף דומה, או גדול במעט, בהתאם לאיזונים מול תחומי עיסוקה האחרים.

תפקידה של קרן שלם (המשך)

תפקידי הקרן - מעורבות ביישום

✓ מעורבות ביישום היא מהלך טבעי ומתבקש, לאור תפקידי הקרן מול השטח ומול מקבלי החלטות.

השאלות הן – איך? ובמה?

✓ בהתאם ועפ"י חוק / תכולת תפקיד מוגדרת

גורם אחר שיישם

מול קובעי מדיניות

✓ הקרן כמממנת

✓ הקרן כ"מתווך"

מדדי הצלחה לקרן כארגון מקדם מחקר

שלם

صندوق شاليم، لتطوير الخدمات
للأفراد ذوي الميول العقلية
التطويرية في السلطات المحلية

The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils

פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

מדדי הצלחה לבחינת מחקרים

בסקירת ספרות הציעו את מדדי ההצלחה הבאים:

מדדי הצלחה לבחינת מחקרים

"המדד האמיתי בעיני הוא לא תוספת לידע האנושי, אלא שעושים עם זה משהו שיש לו רלוונטיות לחיי האנשים או למערכות שעובדות"

כך תופסים זאת **המרוויגים**:

שלם

הדעה הרווחת - הקרן צריכה לקבוע סדרי עדיפויות על בסיס האג'נדה שלה!

הכרות עם מחקרים שנעשו בתמיכת הקרן

✓ הרוב לא ידעו לציין שמות מחקרים;

✓ היו נושאי מחקר מסוימים שחזרו בדברי מרואיינים;

✓ חלק הכירו נושאי מחקר / מחקרים, אך לא ידעו אם המחקר נעשה בתמיכת הקרן;

✓ "שטח" – הכרות עם מחקרים לצורך למידה / הוצאת נייר עמדה מגובה

✓ אקדמיה – הכרות לאור עיסוקם בתחום.

הנגשת הממצאים וקהל היעד

הנגשת הממצאים וקהל היעד (המשך)

למי?

המלצות:
איפה עוד...

כולם
(מותאם)

כנסים וימי עיון

הכשרות
והשתלמויות

פורומים של
מקבלי
החלטות

בעקבות הממצאים: מפגש חשיבה מקצועי ואיסוף המלצות השותפים לדרך

صندوق شاليم، لتطوير الخدمات
للأفراد ذوي الإعاقة العقلية
التطويرية في السلطات المحلية
The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils
פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

שאלות לדיון והכרעה:

"ליבה"

איך נבחן את
האימפקט של
המחקר?

מה המינון הנכון בין
ייזום למענה
לשטח?

האם עדיף אג'נדה
או רוחב יריעה?

"יישום"

מה צריך ואפשר
לעשות כדי לקדם
יישום המחקר?

איך אפשר לשפר
את טיב (התפיסה)
של איכות המחקר?

מהן הפלטפורמות
להנגשת הידע?

תובנות והמלצות עיקריות (1/3)

- ✓ מומלץ לחדד את **מטרת קרן המחקרים** - תרומה **לידע** או **השפעה**. בהתאם, לעדכן את מטרות הקרן ולתקשר אותן.
- ✓ אם המטרה היא **פיתוח ידע** - התהליכים הקיימים **טובים דיים** ואמנם נוצר ידע בזכות המימון מטעם הקרן
- ✓ אם המטרה **השפעה** – אפשר **להשתפר**: הידע לא עונה מספיק טוב לצרכי השטח, לא מספיק מעניין ומוטמע דיו שם.
- ✓ לקרן שלם - כמי שמקושרת לרשויות, לשטח, לאנשים עם מוגבלויות, ולמשרד – פוטנציאל **לכנס** את הגורמים הרלוונטיים לשלב היישום ולהניע אותו.
- ✓ כדי להגדיל את ההשפעה על השטח מומלץ **לייצח מעורבות ועניין בתוצר**: לשתף את נציגי השטח וקובעי המדיניות בקביעת הנושאים, לקדם אג'נדה מוצהרת שתקבע עם השותפים (לצד שמירה על חופש מחקר ופתיחות).

תובנות והמלצות עיקריות (2/3)

- ✓ קריטריונים חשובים בבחירת המחקרים: **חדשנות ושימות.**
- ✓ כיום קיימת **בעיה בהנגשת** ממצאי המחקרים (שמשליכה על האימפקט): מאגר הידע, כקונספט, משמעותי, אך בפועל המחקרים עצמם לא מוכרים מספיק.
- המלצות בהקשר: **הנגשה מותאמת** לקהלי יעד שונים; עבודה על **תכלול ממצאים** וקידום סוגיה (כולל עיבוד, תיווך, והנגשה)... וגם **שינוי מבני** של הקרן (מתחומים לציר נושאי).
- ✓ להבחין בין **פערי ידע** בשטח (ניתן לגשר באמצעות הנגשה) **לחוסר ידע** (דורש פיתוח ומחקר ייעודי).
- ✓ הפניות היא קושי מרכזי ברתימת השטח לצריכת ממצאי מחקר (הוצעו מספר פתרונות קונקרטיים).

תובנות והמלצות עיקריות (3/3)

- ✓ הפורום הופתע מהביקורת על האיכות האקדמית של המחקרים. הוחלט שהישימות חשובה מעמידה בקריטריונים אקדמיים אך הוצעו מספר מנגנונים שיכולים לתרום להקפדה על האיכות האקדמית.
- ✓ הפרום אף ראה חשיבות להמשך התמיכה בעבודות תיזה ודוקטורט כדי לגדל "דור צעיר" של חוקרים בתחום המש"ה.

